

Vincas Krėvė ." Skerdžius "

I variantas

Atidžiai perskaityk tekstą ir atsakyk į klausimus .

Lapinas gyveno sodžiaus gale, dūminėj pirkaitėj, be priemenės, gyveno du vienu su žmona, tokia pat neišmanėle ir senute kaip jisai. Vaikų jiedu neturėjo. Dėl to kas vieni metai augindavo sau du paršiuku, kurie būdavo riebiu, ramiu ir sočiu kaip vaikinui.. Žmonės juokdavosi, kalbėdami, kad sena Lapinienė juodu kas savaitę prausdavo niekotaitėje kaip mažus vaikus ir šukuodavo...

Ar tai buvo tikra tiesa, ar juokai, kas ten sugainios, kas susigaudys, bet visi žinojo viena : pašauk kurį paršelį - "kūkut, kūkut", tuo atbėgs į rankas ir bėgios paskui žviegiuodamas, kol duosi duonos plutelę ar bulbės kąsnelį... Kaip ir kuo gyveno senas Lapinas, niekas gerai nežinojo ir nesidomėjo. Kas vieną vasarą Lapinas ganė gyvulius - "pulkininkavo", o Lapinienė rinko uogas, kremblius, nešiodavo artiman miestelin ir pardavinėdavo žydams... Žiemą vyras mezgė tinklus, bradinius, o kai nebuvo tokio darbo, mezgė moterims petkes ; jo žmona verpė ūkininkams pakulas.

Taip gyvendavo metai per metus du seneliu, visada būdavo linksmu, ypač Lapinas. Matydami tai ūkininkai net pavydėdavo jiems.

- Matai, kaip gyvena ? Nelyginant kokie ponai ...
- Negu jiedu nusidarbują, negu pavargsta ? Kodėl tokiam linksmam nebūti ...
- Taigi, žmoguli, ar yra kam tokis sunkus gyvenimas kaip ūkininkui ? Bėgi žmogus ir nepabėgdamas, eini nepaaidamas ir vis tiek nieko neturi...

Ar ką turėjo Lapinas, niekas nežinojo – buvo neįdomu ...

1. Kuriai literatūros rūšiai priskirtum šią ištrauką ?

2. Nurodyk "Skerdžiaus " žanrą.

3. Ką sužinome apie Lapino buitį ? Kaip jis gyveno ?

4. Kokios kalbos sklido apie Lapinienę ? Kodėl ?

5. Kuo vertėsi Lapinas su savo senute ?

6. Kodėl niekas nesidomėjo, kaip ir kuo gyveno Lapinas ?

7. Taip gyvendavo metai per metus **du seneliu**, visada būdavo **linksmu**... Koks paryškintų žodžių skaičius ?

8. Ko vis dėlto pavydėjo ūkininkai Lapinams ?

9. Kodėl Lapinas buvo linksmas ?

10. Kaip vertini tokį Lapino gyvenimą ?

II variantas
Perskaityk tekstą ir atsakyk į klausimus.

- Negerai, dėdule, darai,- kalbu besiausdamas. – Bėdos pridarysi, o atsakyti reikės eiguliui.
- Kodėl negerai ?- šiurkščiu balsu atsikirto man skerdžius. – Kad eigulys ar kitas kuris kvailys draudžia, tai jau ir negerai ?.. Žolė – Dievo dovana, ir ne žmogui, bet gyvulėliui. Piktai daro tasai, kuris draudžia, o ne aš, kad gyvulėliais suganau. Kad nors dar žmogaus naudai draustų, bet ne – veltui žūsta šventa žolelė. Štai priganysiu karvelės, - švelniau prakalbėjo skerdžius, ir rūstus jo veidas kažkaip sušvelnėjo, pragiedrėjo, - jos duos nūnai daugiau pienelio, ir moterys balčiau man atskies buizos.
- Taip, bet kiek nūnai tavo karvės palaužys sėtinių ?
- Seniau miško niekas nei sėjo, nei sodino, patsai sau augo kaip siena, o dabar jį kaip kopūstus ir sėja, ir sodina, bet miškas vis nyksta ir nyksta. Kokios čia seniau buvo girios ! Kai prisimenu, net širdį sugniaužia ... Dažnai pasigailiu, kad tokių laikų sulaukiau, kada žmonės nei girių nemėgsta, švento miško nesigaili ...
- Ir mėgsta, ir gailisi, jei sodina, tik medis žmonėms reikalingas...
- Nekalbėk tu man niekų ! Ne sodinti girios reikia, bet mylėti... Sakai – žmonėms miškas reikalingas , o kerta žydai, kad juos visus iki vienam velniai išnešiotų ! Jie visi girias naikina. Ir kuriems galams tasai miškas jiems reikalingas ? Juk jie ir be to gerai gyvena. Įeik pas kurį turtingesnę pirkion , pas jį gražiau negu pas kunigą. Anądien, prasivėręs iš krautuvės duris, pažiūrėjau į Berkos gyvenamąją trobą ir net nusispjoviau ...

Ir kuriems galams jie dar miškus naikina ?..

- Dabar ir be žydų miškus kirstų, kad tik žmonės pinigų turėtų. Kam dabar miško nereikia ?... – pastebėjo Mikas. Jis atsisėdo nuošaliai ant kelmelio, išbėrė uogas iš aukšlio ant kepurės dugno ir atsilaužė iš terbos duonos kąsnelį, besirengdamas užkandžiauti .
- Meldžiu paragauti ,- pasiūlė man, atkišdamas kepurę su uogomis.
- Ir žmonės dabar išbjuro, neduok tu Dieve ! Tai ne žmonės, bet nežinau, kaip juos ir pavadinti. Kad aš eitau žydams miško kirsti !..
- Neitų, kad pinigų žydai nemokėtų. O pinigais mūsų žmonėms vai reikalingas. Tėvas man dar pavasarį batus pažadėjo, o iki šiai dienai nenupirko : neturi pinigų,- nusiskundė Mikas.
- Tai kas, kad iškerta,- kalbu aš. – Užsėja, paskui užauga jaunas, dar gražesnis...
- Jau tu man nekalbėk ! Aš daugiau išmanau negu tu, nors ir esi mokyta. Ką tu išmanai ? Iš knygų tik, o aš tiek pragyvenau, jog net savo metams skaičių pamiršau, ir vis miškuose nuo mažo vaiko...

1. Dėl ko ginčijasi pasakotojas ir skerdžius ?

2. Kodėl skerdžius piktinasi eiguliu ?

3. Nurodyk priežastis, dėl kurių kertamas miškas ?

4. Kad aš eitau žydams miško kirsti !.. Kuris veikėjas ir kodėl ištaria šiuos žodžius ?

5. Kokie du skirtingi požiūriai į mišką išaiškėja šiame ginče ?

6. Kieno pusę šiame ginče palaikote ? Kodėl ?

7. Kokios dvi laiko plotmės gretinamos šioje ištraukoje ?

8. Koks skerdžiaus požiūris į seniau gyvenusius ir dabartinius žmones ?

Atsakymai

I variantas

1. Epika.
2. Apsakymas.
3. Lapinas gyveno neturtingai : dūminėj pirkaitėj, be priemenės. (Sodžiaus gale paprastai gyvendavo neturtingiausi žmonės). Augino du gerai prižiūrimus paršiukus.
4. Lapinienė paršiukus prausdavo niekotaiteje kaip mažus vaikus ir šukuodavo. Tokios kalbos galėjo skliti dėl perdėto rūpinimosi paršiukais.
5. Lapinas vasarą ganė gyvulius, o žiemą mezgė tinklus, bradinius, moterims petkes. Lapinienė rinko uogas, kremblius ir visa tai pardavinėjo žydams.
6. Nesidomėjo, nes jam nepavydėjo turtų, žinojo jį esant neturtingą.
7. Dviskaita.
8. Abiem Lapinams pavydėjo linksmumo, nes manė, kad seneliai, neturėdami ūkio, niekada nepavargsta.
9. Jis gerai sutarė su žmona, džiaugėsi tuo, ką turi, nepavydėjo kitiems, mokėjo juokauti, džiaugėsi kiekviena diena.

II variantas

1. Pasakotojas ir skerdžius ginčijasi dėl miško kirtimo, dėl gyvulių ganymo.
2. Piktinasi eiguliu, nes šis neleidžia gyvulių ganyti pasodintame miške.
3. Mišką kerta žydai ir kiti žmonės, nes nori pralobti.
4. Lapino žodžiai. Jam miškas šventas, tik ten tikra atgaiva žmogui. Kirsti mišką – tai naikinti žmogų.
5. Skerdžius mano, kad miško kirsti negalima, nes jis šventas. Jis pats turi atželti. Pasakotojas mano, kad miškas labai reikalingas žmonėms, jį galima kirsti, tik reikia atsodinti.
6. Dvi laiko plotmės : seniau ir dabar.
7. Seniau gyvenę žmonės idealizuojami (mišką mylėjo, jo nekirto), dabar "žmonės išbjuro", "dažnai pasigailiu, kad tokių laikų sulaukiau ".